

Beleidsplan 2019

1. Inleiding

Recycling Netwerk Benelux is een milieuorganisatie die streeft naar een duurzame omgang met materialen. We zijn experts in afvalsystemen en productsystemen. Onze initiatieven zijn altijd gericht op het veranderen en verduurzamen van die systemen. We proberen niet-duurzame lock ins open te breken zodat er ruimte ontstaat voor een duurzamere omgang met materialen. Ons werk rond statiegeld is daarvan een goed voorbeeld: het huidige systeem van inzameling en verwerking van verpakkingen zou met een statiegeldsysteem veel duurzamer worden.

In 2019 richt Recycling Netwerk zich op een beperkt aantal onderwerpen waar wij kansen zien. Het is uitdrukkelijk ons doel om veranderingen rond concrete productsystemen te realiseren. Het gaat ons daarbij om de milieuwinst die mogelijk is door preventie, door meer recycling en door betere recycling. Daarom focussen we specifiek op verpakkingen, zwerfafval, plastic productie en afval, tapijten, rubbergranulaat, kunstgras en producentenverantwoordelijkheid.

De afgelopen jaren is de aandacht voor afval toegenomen. Overheden adopteren het idee van een circulaire economie en daarnaast geeft ook de pijlsnel toegenomen bezorgdheid rond plastics momentum aan ons werk. Anderzijds zijn overheden te veel verweven met het bedrijfsleven en staan ze onvoldoende op afstand en ontbreekt vaak ook de kennis om effectieve regelgeving en slimme beleidsinitiatieven op te zetten. Vanuit de politiek worden primair initiatieven ondernomen die samenwerking toejuichen omdat dit de weg van de minste weerstand is. De huidige cultuur binnen overheden en de politiek vormt een rem op een duurzame omgang met materialen.

We zien desalniettemin concrete kansen om vooruitgang te boeken voor onze onderwerpen. Voor verpakkingen speelt de statiegeld-discussie in Nederland en België nog altijd en zien we dat steeds meer partijen beseffen dat statiegeld als middel nodig is voor een circulaire economie. Ook bij tapijten zien we dat bedrijven steeds positiever worden over het idee van een regelgevend kader om recycling te bevorderen.

2. Visie en Missie

Recycling Netwerk Benelux heeft als visie een samenleving waarin mensen met behoud van kwaliteit van leven zo min mogelijk grondstoffen consumeren met minimale belasting voor het milieu. Om dat te bereiken, maakt Recycling Netwerk zich hard voor systemen die leiden tot een sterke reductie van de grondstoffenconsumptie en de negatieve impact ervan minimaliseren. We richten ons uitdrukkelijk op systeemveranderingen rond productie, consumptie en afvalmanagement. We hebben daarbij altijd een sterke focus gehad op

verpakkingen en verpakkingssystemen. Om onze visie te realiseren, beïnvloeden we het publieke debat met feiten en cijfers, voeren we campagne en zetten we politici en overheden aan om ambitieuzer beleid te formuleren.

Producentverantwoordelijkheid

De kern van de werkzaamheden van Recycling Netwerk gaat over een eerlijke uitwerking van producentverantwoordelijkheid. In de EU zijn verschillende systemen opgezet die daar invulling aan moeten geven, zoals voor verpakkingen, elektrische apparaten en autobanden. Die systemen worden aangestuurd door de betrokken producenten, die daartoe diverse uitvoeringsorganisaties hebben opgezet. Ze slagen er helaas zelden in om de producten en de productsystemen significant te verduurzamen. Duurzaamheid wordt vooral vertaald in kwantitatieve inzamel- en recyclingdoelstellingen, waarbij foute cijfers vaak leiden tot overschattingen en foute toepassingen van het recycleat ertoe leiden dat soms juist meer milieuvervuiling ontstaat. Het storten van versnipperde autobanden op kunstgrasvelden en het gebruik van gerecycled plastic in kleding, zijn daar voorbeelden van.

3. Terugblik 2018

2018 was het jaar waarin de discussie over de invoering van statiegeld tot een nieuw hoogtepunt kwam. De statiegeldalliantie die eind 2017 werd opgezet en vraagt om de invoering van statiegeld in Nederland en België, groeide in een jaar tijd exponentieel tot 834 organisaties. Meer dan 95% van de Nederlandse gemeenten en ongeveer 60% van de Vlaamse gemeenten sloot zich aan bij de alliantie.

De politieke beslissing rond statiegeld viel tegen. Hoewel het maatschappelijke draagvlak voor deze milieumaatregel overweldigend is, nam de regering de beslissing om statiegeld enkel voor een deel van de kleine plastic flessen (frisdrank en water) in te voeren in 2021. En zelfs die beslissing is niet zeker omdat het bedrijfsleven de kans krijgt om de regelgeving af te wenden als het 70% minder plastic flessen in het milieu en 90% recycling van kleine plastic flessen, weet te realiseren. Statiegeld op blikjes staat nog in de wachtkamer.

Op Europees niveau heeft Recycling Netwerk samen met andere milieuorganisaties waaronder Friends of the Earth, Zero Waste Europe en de Surfrider Foundation succesvol gelobbyd voor een ambitieuze Single Use Plastics Directive. Die Europese richtlijn verbiedt een aantal wegwerpplastics zoals wegwerpbestek, plastic wegwerpbordjes, en plastic rietjes.

Recycling Netwerk heeft verder zelf vooral ingezet op 1) een verschuiving van de opruimkosten van plastics in het zwerfafval van gemeenten naar producenten en 2) voor plastic flessen een gescheiden inzameldoelstelling van 90% in 2025. We zijn tevreden met de uiteindelijke richtlijn waarbij producenten inderdaad de zwerfafvalkosten moeten gaan betalen voor een deel van de wegwerpplastics. De inzameldoelstelling van 90% geldt pas voor 2029, maar het belangrijkste hierbij is dat het percentage niet is verlaagd.

Verder heeft Recycling Netwerk in 2018 financiering verzekerd voor het opzetten van een proef met herbruikbare verpakkingen voor bezorgmaaltijden in de stad Hasselt. Het project ontvangt financiering van Vlaanderen Circulair (via de OVAM) en wordt uitgevoerd in samenwerking met Deliveroo en de stad Hasselt. Het project wordt in 2019 en 2020 uitgevoerd.

Noemenswaardig is ook dat Recycling Netwerk de discussie over de dumping van rubbergranulaat op de Nederlandse en Belgische kunstgrasvelden op een hoger niveau heeft getild. Steeds meer partijen laten blijken dat ze liever geen rubbergranulaat meer gebruiken. Omdat de bodem onder en rond de velden vervuild raakt, is er bovendien een concreet risico dat er hoge saneringskosten in de toekomst betaald moeten worden.

4. Vooruitblik 2019

Recycling Netwerk gaat in 2019 door op de ingeslagen weg met de gebruikelijke activiteiten, zoals analyses, reviews, publiciteitscampagnes, overleg, lobby en juridische procedures. Campagnes en projecten richten zich o.a. op:

- 1) Het zeker stellen dat een verplicht statiegeld op plastic flessen in Nederland zo snel mogelijk wordt ingevoerd (gepland voor 2021).
- 2) Het dichterbij brengen van de invoering van statiegeld op blikjes als logische vervolgstap.
- 3) Het dichterbij brengen van snelle invoering van statiegeld op plastic flessen en blikjes in België, onder andere met behulp van een passage over statiegeld in het regeerakkoord van de nieuwe Vlaamse regering.
- 4) Het beperken van de milieu-impact van plastics op basis van een strategie rond plastic productie en afval, waarin we:
 - a) producentverantwoordelijkheid voor plastics scherper in beleid willen krijgen;
 - b) een plan opzetten voor het tegengaan van de uitbouw van plastic productie op basis van schaliegas;
 - c) het idee van een heffing op plastics uitwerken;
 - d) samenwerken met andere milieuorganisaties rond het thema plastics;
 - e) experimenteren met herbruikbare verpakkingen voor bezorgmaaltijden;
 - f) gemeenten aanspreken als stakeholder in een duurzame omgang met plastics.
- 5) Het agenderen en stimuleren van de gewenste circulaire beleidsaanpak van tapijten, uiterlijk in 2020 leidend tot een politiek besluit over de opzet van een wettelijk kader voor de inzameling en recycling van tapijten in Nederland en/of België.
- 6) Het terugdringen van de toepassing van rubbergranulaat op kunstgrasvelden op weg naar een volledige uitfasering in Nederland en België.
- 7) Een professionaliseringslag binnen Recycling Netwerk zelf.

De strategieën van de campagnes en projecten zijn vastgesteld in een intern beleidsplan. Wat het inhoudelijke werk betreft wordt telkens gekeken naar het beleidskader, de stakeholders en opportuniteiten voor financiering van het werk.

5. Organisatie

Team

Het team van Recycling Netwerk bestaat uit vijf werknemers en een voorzitter. Uitgedrukt in volledige werkjaren, is het team 4,8 fte groot. Recycling Netwerk is sinds mei 2017 gehuisvest in het UCo-verzamelgebouw in Utrecht met andere organisaties en bedrijven die duurzaamheid als gemeenschappelijk streven hebben.

Recycling Netwerk volgt al jaren het milieubeleid rond afval op. Gezien de toegenomen aandacht voor het onderwerp – en dan in het bijzonder plastic afval – in de samenleving en bij overheden, zijn er mogelijkheden om het werk hierrond te intensiveren en het milieubeleid op nationaal en Europees niveau aan te scherpen.

Voor 2019 is het doel om minimaal de huidige bezettingsgraad in stand te houden en afhankelijk van de projecten die worden geïnitieerd, zo mogelijk uit te breiden naar 5,5-6 fte.

Bestuur

Het bestuur bestond eind 2018 uit drie leden en zal in 2019 weer worden uitgebreid (tot minimaal vijf bestuursleden). Bestuursleden ontvangen geen bezoldiging voor hun werkzaamheden

Financiën

In 2018 betroffen personeelskosten ruim driekwart van de totale uitgaven van Recycling Netwerk. De uitgaven werden nagenoeg volledig gedekt met behulp van financiële ondersteuning door bedrijven (o.a. Tomra) en instellingen (o.a. Changing Markets). Het jaar werd afgesloten met een nadelig saldo dat kon worden gedekt met een kleine afname van de continuïteitsreserve (€ 1.765).

Voor de toekomst van Recycling Netwerk is het belangrijk om een gediversifieerde inkomstenstroom te hebben. Als er dan een inkomstenstroom wegvalt, brengt dat niet de werking van de organisatie in gevaar. We zetten daartoe verder in op projectsubsidies van overheden, op donaties van bedrijven en op donaties van filantropische instellingen en andere instanties. Bij de geplande groei van de organisatie past ook dat Recycling Netwerk in 2019 de ANBI-status aanvraagt.